

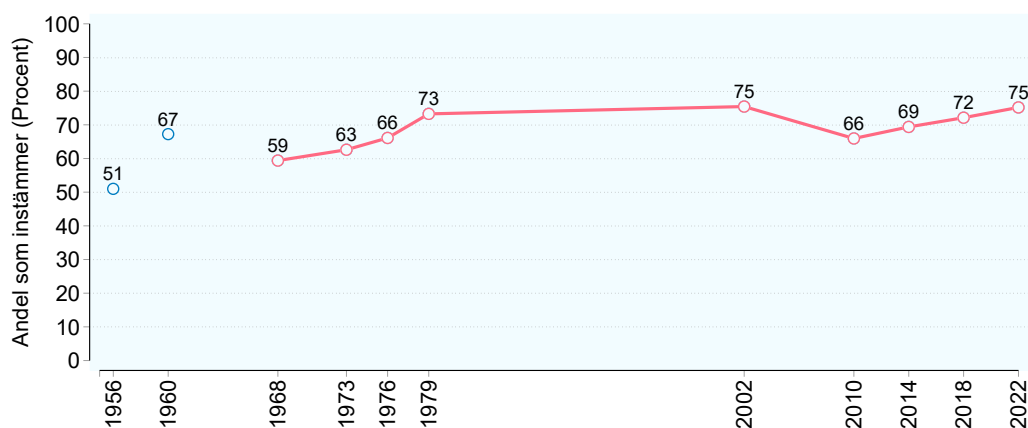
Misstro mot partiernas vallöften

I vilken utsträckning litar svenska väljare på att politiker håller sina vallöften? Frågor om vallöftesuppfyllande har funnits med i svenska valundersökningar under lång tid. Andelen som instämmer helt eller delvis i påståendet ”Man kan aldrig lita på att något av partierna håller sina löften” har varit tämligen stabilt under de senaste sjuttio åren. Resultaten från perioden 1968–2022 visar att omkring två tredjedelar av väljarna instämmer i påståendet att partiernas vallöften inte går att lita på. Tidsserierna är inte lika kompletta som andra tidsserier för förtroende men de upp och nedgångar som syns går i linje med vad vi vet om hur det generella förtroendet för politik och politiker har utvecklats.

Vid valet 2022 var andelen 75 procent, ett tangerat rekord i lågt förtroende för vallöftesuppfyllande. När vi undersöker svarsfördelningen ser vi att strax över en fjärdedel instämmer helt i påståendet. Sammantaget visar resultaten att den dominerande föreställningen hos väljarna är att man inte kan lita på att partierna håller sina löften.

Vallöftesforskningens resultat överensstämmer dåligt med väljarnas bedömningar av partiernas förmåga att uppfylla sina löften. Systematisk [forskning](#) visar att majoriteten av de vallöften som svenska partier utställer i sina valmanifest inför valen uppfylls under den kommande mandatperioden. I flerpartisystem agerar den vinnande majoriteten även på många av de förlorande partiernas vallöften. I den meningen är valmanifesten utmärkta kristallkulor för den som vill veta vilken politik som kommer att föras i nära framtid. Skillnaden mellan väljares och forskares uppfattning om vallöftens förverkligande förklaras av att väljare tenderar att definiera vallöften och vallöftesuppfyllande annorlunda än forskare.

Figur 1 Andel som instämmer helt eller delvis i påstående gällande att det inte går att lita på att partierna håller sina löften, 1956–2022 (procent)

Källa: Valforskningsprogrammet. Valundersökningarna 1956–2022.

Kommentar: Frågan lyder ”Man kan aldrig lita på att något av partierna tänker hålla sina löften” 1968–2022. Med svarsalternativen ”Instämmer helt”, ”Instämmer i stort sett”, ”I stort sett motsatt åsikt” och ”Helt motsatt åsikt”. Tidigare frågeformulering 1956: ”Tror ni själv att de flesta partierna och deras ledare efter bästa förmåga försöker hålla vad de lovat, när valet är över?” med svarsalternativen ”Ja, partierna håller vad de lovar” och ”Nej, partierna håller inte vad de lovar”; 1960: ”Alla partier ger löften före valet, som de inte på allvar försöker hålla när valet är över.” med svarsalternativen ”Ja, instämmer”, ”Nej, instämmer inte”. I figuren visas de redovisas andelen av de som svarat ”Instämmer helt” och ”Instämmer i stort sett”. Procentbasen utgörs av alla som besvarat frågan och inkluderar ”Vet ej” eller ”Ingen åsikt”. För antal svarande respektive år se tabell 1 på nästa sida. Läs mer i [Väljarna bedömer partiernas vallöften 1956–2022](#). Resultaten är viktade utifrån partival respektive år.

Tabell 1 Andel svar i det negativt formulerade påstående att man aldrig kan lita på partierna att hålla sina löften, 1956–2022 (procent)

	Instämmer helt	Instämmer i stort sett	I stort sett motsatt åsikt	Helt motsatt åsikt	Vet ej/ Vill inte svara	Total	Antal svarande
1956	51	-	-	42	7	100	2 034
	67	-	-	16	9	100	1 466
1968	26	33	26	11	4	100	2 425
1973	21	41	27	7	4	100	2 097
1976	23	44	25	5	3	100	2 377
1979	30	43	20	4	3	100	2 366
2002	33	43	20	3	1	100	1 754
2010	29	37	25	7	2	100	1 201
2014	29	40	23	6	2	100	887
2018	31	41	22	5	1	100	2 902
2022	31	44	20	5	0	100	1 963
1968–2022:	28	41	23	6	2	100	21 472

Källa: De nationella valundersökningarna 1956–2022.

Kommentar: Frågan lyder "Man kan aldrig lita på att något av partierna tänker hålla sina löften" 1968–2022. Med svarsalternativen "Instämmer helt", "Instämmer i stort sett", "I stort sett motsatt åsikt" och "Helt motsatt åsikt". Tidigare frågeformulering 1956: "Tror ni själv att de flesta partierna och deras ledare efter bästa förmåga försöker hålla vad de lovat, när valet är över?" med svarsalternativen "Ja, partierna håller vad de lovar" och "Nej, partierna håller inte vad de lovar"; 1960: "Alla partier ger löften före valet, som de inte på allvar försöker hålla när valet är över." med svarsalternativen "Ja, instämmer", "Nej, instämmer inte". Resultaten är viktade utifrån partival respektive år.